

KONVERENTS „HIINA RAHVAVABARIIK KUI JULGEOLEKUUHT VENEMAA-UKRAINA SÕJA KONTEKSTIS: PRAEGUNE SEIS JA TULEVIKUPERSPEKTIIVID“

ANDRES HERKEL, URMAS HÖBEPAPPEL, FRANK JÜRIS,
LESLIE LEINO, MONIKA REINEM, RAINER SAKS
KOOSTAJA: MÄRT LÄÄNEMETS

Võtmesõnad: Hiina, Venemaa-Ukraina sõda, julgeolek, Hiina-USA vastasseis, Hiina ja EL-i suhted

Ülevaade. Artikkel annab ülevaate 11. oktoobril 2022 Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudi korraldatud veebiseminaril räägitust. Seminari ettekannetes keskenduti Hiinast lähtuvatele julgeolekuohtudele Venemaa-Hiina partnerluse ja Venemaa-Ukraina sõja kontekstis. Olulisemad teemad olid: kuidas hiinlased näevad Venemaad ja suhtuvad viimase algatatud sõtta Ukrainas; mis on Hiina tegelikud huvid Venemaa-Ukraina sõjas; milliseid julgeolekuohtusid kätkeb Venemaa ja Hiina koostöö Arktikas; kuidas on Eestis muutunud peamised Hiina kohta käivad poliitikanarratiivid käimasoleva sõja vältel; kas Hiina ja Venemaa suhted määravad 21. sajandi maailmakorralduse; kuidas on Euroopa Liit ja Eesti Hiina mõjutustegevusele äri ja majanduse kaudu reageerinud.

SISSEJUHATUS

Majanduslikult ja sõjaliselt tugevnevad autoritaarsed Hiina Rahvavabariiki (HRV) on läänes alles üsna viimasel ajal hakatud nägema suurima väljakutse ja kasvava julgeolekuohuna demokraatlikule maailmakorrale. Läänele vastandudes on HRV jõuliselt arendanud koostööd ja partnerlussuhteid Venemaaga. Viimase sõjaline kallaletung Ukrainale 2022. aasta veebruaris on seadnud Hiinast lähtuvad julgeolekuohud uude valgusesse. Hiina ametlik retoorika sõja kohta langeb kokku Venemaa omaga, süüdistades sõja puhkemises pigem läänt (USA-d ja NATO-t) ning õigustades kallaletungi vajadusega kaitsta Venemaa huve. Hiina Venemaad sõjas küll otseselt ei toeta, kuid majanduslik, poliitiline ja sõjaline koostöö kahe riigi vahel ning ühine vastandumine läänele jätkuvad ja pigem süvenevad. Kõik see on pannud Euroopa Liidu ja USA ümber vaatama poliitikat Hiina suhtes ning otsima kiireid lahendusi Hiinast lähtuvatele ohtudele vastu seismiseks.

Seminari ettekannetes ja paneeldiskussioonil arutati teemaga seonduvaid julgeolekuküsimusi üsna laial skaalal eri vaatenurkadest. Alljärgnevalt ettekannete lühikokkuvõtted.

1. ETTEKANNETE KOKKUVÕTTED

1.1. Urmas Hõbepappel.¹ Venemaa kuvand Hiina rahvalikes mõttemustrites

Ettekanne andis ülevaate Venemaa kuvandist Hiina rahva seas viimase aasta vältel ja Venemaa-Ukraina sõja kontekstis. Ülevaade tugines Hiina sotsiaalmeediaplatformi Tänaused Uudised (hn *JinRi Toutiao*) 20 artikli ja nende tuhandete kommentaaride analüüsile. Laias laastus on võimalik eristada kolme suurt narratiivi, kus Venemaa kuvand on erinev.

Kõige domineerivam narratiiv, mis väljendab kõhklematut toetust Venemaale, on ühtlasi kõige pealiskaudsem. Seda narratiivi iseloomustavad Putini ülistamine, Venemaa sõjalise jõu imetlemine ja usk Venemaa väeramatusse võitu. Ühtlasi sisaldab see kuvand ajaloolisi vigu ja soovkujutelmi. Sageli väljendatakse imetlust, kui kaval ja kangelaslik on Putin. Teda kutsutakse Putin Suureks (hn *Pujing dadi*), mida võiks tõlkida ka 'keiser Putin'. Venemaal on pikaajaline autokraatliku võimu traditsioon ning usutakse, et Venemaa on alati tugev, kui riiki valitseb võimekas autokraat. Teise põhjuse optimismiks annab usk Vene maasse ja rahvasse. Venelasi iseloomustatakse kui 'võitlevat

¹ Samal teemal pikemalt vt Hõbepappel, 2022.

rahvast' (hn *zhandou minzu*) ja Vene riiki kui suurt ja jõukat, mida ei ole ajaloos ükski vägi suutnud alistada. Need tõdemused toidavad usku, et Venemaa ei saa seda sõda kaotada.

Teine laialt levinud mõttemuster väljendab pragmaatilist toetust Venemaale kui strateegilisele partnerile võitluses Ameerika Ühendriikide hegemooniaga. Selle mõttemustri domineeriv emotsioon on hirm. Mis saab siis, kui Venemaa sõja kaotab? Usutakse, et kui Venemaa kaotab, ründavad lääneliitlased järgmisena Hiinat. Ilmselt peegeldab see kuvand kõige otsesemalt Hiina ametliku propaganda narratiivi Venemaast.

Kolmanda mõttemustri moodustavad kommentaarid, mis peavad Venemaad ja/või Venemaa algatatud sõda otseseks ohuks Hiina huvidele. Esiteks kutsutakse Hiinat tasakaalukusele ja seatakse kahtluse alla igasugune Venemaa toetamine, mis võib kahjustada Hiina mainet ja majanduslikke huve. Mitmed kommentaarid aga peavad Venemaad otseselt ohtlikuks riigiks. „Kas te arvate, et Venemaa on meie tõeline sõber?“ küsib üks kommentaator ilmse sarkasmiga. Sääraste kommentaaride taga peitub arusaam, et Venemaa on olnud Hiina ajalooline vaenlane ja võib ka tulevikus ohtu kujutada. Üksikud kommentaarid panevad Venemaa isegi ühele pulgale Jaapani kui kõige vihatuma vaenlasega Hiina ajaloolises mälus. Viimase mõttemustri juurde kuulub veendumus, et Ida-Siberi alad peaksid kuuluma Hiinale. „Ma tahaks teada, kui palju Siber maksab?“ küsitakse ühes kommentaaris, teised aga õhutavad otseselt Kirde-Aasia alasid sõjaga tagasi võtma.

1.2. Leslie Leino. Mis on Hiina Rahvavabariigi peamised huvid käimasolevas Venemaa-Ukraina sõjas?

Hiina sõjaaegne retoorika on olnud kahetine. Ühelt poolt ta justnagu tunnustab Ukraina territoriaalset terviklikkust ja piiride puutumatumust, aga teiselt poolt ei tee poliitiliselt ega diplomaatiliselt midagi Venemaa korralekutsumiseks. See muudab Hiina positsiooni lääne silmis ähmaseks ja jätab isegi mulje, et see on loobumas toetusest Venemaale. Sellist hoiakut on näha ka Ukrainas, mille avalik arvamus ja ametlik poliitika on üsna Hiina-sõbralik.

Tuleb aru saada, et siin on tegemist Hiina teadliku infomanipulatsiooniga. Hiina mõistab, et riigi mainele ja strateegilistele plaanidele on kahjulik näidata ennast Venemaa partnerina. Kuid just strateegilisi plaane silmas pidades ei saa Hiina sellest partnerlustest mingil juhul loobuda.

Hiina pikaajaline strateegia Ukraina ja Valgevene suhtes on olnud integreerida need riigid oma mõjusfääri Shanghai Koostöö Organisatsiooni (SKO) kaudu, nagu Kesk-Aasia riigid. Sellepärast pole Ukrainat võetud 16+1 formaati, sest selle riigi puhul nähti ette tihedamat lõimumist. Ukraina suhtes on see plaan aga ebaõnnestunud viimase lähenemise tõttu läänele. Alates Janukovõtši mahavõtmisest 2014. aastal ei ole toimunud ühtegi riigipeade tasemel kohtumist. Sõja algul tegi HRV välisminister Wang Yi korra küll proovi, pakkudes välja, et SKO võiks olla vahendaja Venemaa-Ukraina „kriisi“ lahendamisel, mis näitab, et Hiina siiski jätkab sellesuunalisi ponnistusi.

Hiina vaates on sõjas süüdi pigem lääts (USA ja NATO), kes survestas Ukrainat Venemaaga vastuollu minema, kutsudes sellega esile viimase nn erioperatsiooni, sest Venemaa huvidega regioonis ei arvestatud. Selline retoorika on viimastel kuudel oluliselt teravnendunud. Hiina mõttekodade narratiiv on aastaid olnud see, et NATO laienemine itta on olnud vale ja lääts on sellega petnud Venemaad. Nüüd, kui laienemine on jõudnud Ukrainani, on Venemaa nurka surutud ja tal on täielik õigus oma huve selles regioonis kaitsta. Euroopa julgeolekuarhitektuur tuleb ümber ehitada ja selles tuleb arvestada ka Venemaa huve.

Tegelikult ei ole Hiina eesmärk mitte niivõrd kaitsta Venemaa huve, vaid enda pikaajalist strateegiat, mille eesmärk on integreerida Kesk- ja Ida-Euroopa tihedamini Hiina majandusliku ja poliitilise ruumiga. Ukrainaga ähvardab see plaan nüüd kokku kukkuda, sellest Hiina n-ö neutraalne positsioon. Tundub, et Ukraina on suudetud teatud määral ära veenda ilmselt talle midagi peale sõda lubades. Hiina suurem eesmärk on sama, mis Venemaal: vähendada USA ja NATO kohalolekut regioonis ning kasvatada Hiina mõju ja kohalolekut.

Hiina suurest plaanist ei saada Euroopas veel täiesti aru, Eestis seda vähem. Ei saada aru, et Hiina jaoks ei ole sõda Ukrainas iseenesest kuigi tähtis, vaid ainult üks häiriv faktor riigi ambitsioonide teostamisel. Hiina tegelik vastane on USA ja siin on Venemaa Hiina jaoks ülioluline, eeskätt energiapulgeoleku tagamise osas.

Hiina huvides on, et Venemaa tuleks sellest konfliktist välja võimalikult tugevana. Kui Hiina näeb, et Venemaa sõjas täielikult ebaõnnestub, võib riik oma poliitikat muuta ja hakata Venemaad korrale kutsuma. Venemaa on oluline lüli Hiina suures strateegias ja Hiina ei saa lubada, et see ära langeks. Hiina võib hakata Venemaad survestama, et säilitada enda jaoks Venemaa ressursid ja anda viimasele võimalus ennast uuesti üles ehitada, et koos olla valmis uueks suureks vastasseisuks läänega.

1.3. Frank Jüris. Hiina ja Venemaa teaduskoostöö Arktikas

Ettekanne käsitles Hiina huvisid Arktikas projekti Arctic Connect raames ning riigi koostööd Venemaa asutustega selle arendamisel, keskendudes seal tulenevatele julgeolekuohtudele. Ettekanne põhines autori varasematel publitseeritud uurimustel.²

1.4. Andres Herkel. Peamised Hiinaga seotud poliitikanarratiivid Eestis ja nende muutumine Venemaa-Ukraina sõja mõjul

Ettekanne keskendus kolmele teemaringile: 1. Miks me peame Hiina arengu pärast mures olema? 2. Milline on Eestis vahendatud pilt Hiinast Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja aastal? 3. Olulised küsimused, millele vastuseid otsida.

1. Hiinas nähakse ekspansiivset jõudu, mis üritab oma maailmanägemist teistele riikidele peale suruda. Otsese julgeolekuohuna pole Hiinat Eestis senini nähtud. Milline võib aga olla Hiina arengu kõige mustem stsenaarium? Eelduseks võib võtta Venemaa juhi Vladimir Putini ebaõnnestumiste peapõhjused sõjas Ukrainaga: (1) moonutatud info edastamine kõrgeimale tasandile ja juhile ebasobiva info väljapuhastamine; (2) otsustusringi ahenemine juhile jäägitult ustavate inimestega; (3) juhi ilmeksimatuse kompleksi kujunemine.

Praegu eeldame, et Hiina on suurte otsuste tegemisel ettevaatlik ja ei võta riske, kuid Xi Jinpingi puhastus HKP-s ja üha suurema võimu koondumine tema kätte (mida kinnitas HKP 20. kongress) ei välista Hiinas sarnaste otsustusvigadega võimustruktuuri kujunemist, nagu see on praegu Venemaal. Kombinatsioonis Hiinas valitseva ideoloogiaga on sellest kujunemas suur julgeolekuoht. Kas sel juhul võib Taiwan olla Xi jaoks sarnane saakloom, nagu paistis Ukraina Putini jaoks? See küsimus on teravalt päevakorral alates Venemaa sissetungist Ukrainasse ning on kajastatud ka Eesti meedias.

2. Eesti meediapilti Hiinast vaatleme Postimehe kui suurima päevalehe näitel. Hiina teema oli üsna tugevalt esindatud ka varem ning kirjutiste hulk on sõja-aastal kasvanud. Kui Hiina ise esitleb end eeskätt kasuliku majanduspartnerina, siis vastuvõtlikkus sellele narratiivile on tuntavalt vähenenud; keskele kohale on tõusnud Hiinaga seotud julgeolekuprobleem.

Sõja algusest peale on ilmunud neli Hiinale pühendatud juhtkirja. Kahes vaagitakse, milline on Hiina valmisolek Venemaad sõjas toetada ja mida peab lääs tegema, et seda ei juhtuks. Kaks on seotud Taiwani julgeolekuga, sh Taiwani ja Ukraina võrdlu-

² Autor on uurinud ettekandes kajastatud teemasid põhjalikumalt järgmistes artiklites: Jüris, 2022; Jüris, 2020.

sega. Enim on Hiinale pühendatud arvamused artikleid avaldanud Märt Läänemets, Edward Lucas ja Iverson Ng. Seonduvad teemad on olnud inimõigused (eriti Ida-Turkistanis), Hongkongi olukord, Leedu Taiwani-poliitika ja vastasseis Hiinaga ning Hiina tehnoloogilise invasiooni põimimine poliitiliste eesmärkidega.

3. Olulised analüüsi vajavad küsimused.

- Hiina ja Venemaa on erinevad, kuid neil on ühised huvid. Milline on kultuurierinevuste mõju nende koostööle? Näiteks koroonapuhul tehti Venemaal nn Potjomkini küla ja inimeste ei hoolitud, Hiinas aga kehtestati totaalne lukustusmeetmed ja kõikjale tungiv kontroll.
- Lääs on oma suhtumist muutnud ja kasumihuvist kantud kaubanduspragmatismist osaliselt lahti öelnud, aga kas Hiina oma bihevioristlikku „kiidan-karistan“ diplomaatiamudelit (näiteks teiste riikide poliitikute suheldes dalai-laamaga) on valmis muutma?
- Kuidas mõjutab maailma lähitulevikus Hiina-Venemaa-Iraani telg? Millist rolli mängivad Põhja-Korea ja Saudi-Araabia (viimane eriti OPEC-i ja naftaküsimuste puhul)?

1.5. Rainer Saks. Kas Hiina ja Venemaa suhted määravad 21. sajandi maailmakorralduse?

Venemaa ja Hiina suhete praegune seis on tingitud nõukogude süsteemi kokkuvõtte risemisest ja sellele järgnenud USA majanduslikust ja sõjalisest domineerimisest maailmas.

Venemaa ja Hiina koostöö eesmärk on USA-le vastukaalu loomine ning multipolaarse julgeolekukorralduse taaskestamine maailmas. Venemaa ja Hiina koostööd saab nimetada strateegiliseks partnerluseks, mitte sõjaliseks liiduks. Selle partnerluse põhiline vorm on Shanghai Koostöö Organisatsioon. Sellega liitunud riike üritatakse tuua ühise laua taha, et muu hulgas hallata ka nende omavahelisi konflikte.

Venemaa ja Hiina näevad kumbki oma pikaajalisi eesmärke erinevalt, kuid olemas on ka ühisosa. Hiina soovib maailmas oma ühiskonnamudelit levitada, domineerida Vaikse ja India ookeani kaubanduses. Hiina soovib kasvatada mõju ka ülejäanud meredel ning, saavutades juhtrolli majanduses, kontrollida ja suunata investeeringuid endale olulistesse kaubateedesse. Hiina jaoks tähendab globaalne majanduslik stabiilsus olulist eeldust riigi sisemise poliitilise stabiilsuse tagamiseks. Sedasi välditakse debatti kodanikega ühiskonna korralduse üle. Hiina kindlasti ei soovi jagada oma

mõjusfääre Venemaaga. Venemaa ja Hiina koostöös oli initsiatiiv siiani Venemaal – Hiina hääletas koos Venemaaga ÜRO-s ja aktsepteeris sageli teisi Venemaa diplomaatilisi initsiatiive. Lisaks oli Venemaa juhtiv pool sõjalises koostöös Hiinaga.

Venemaa on jõudnud punkti, kus riigi tulevik sõltub täielikult sõja tulemustest Ukrainaga. Hiina ei ole huvitatud nõrgast Venemaast ning tal ei ole Venemaale territoriaalseid pretensioone. Hiinal on Venemaad vaja veel pikemat aega, et hoida vastukaalu USA-le. Ka siis, kui Venemaal õnnestub sõjas oma nägu päästa, kaldub kahepoolses koostöös juhtroll mõne aastaga Hiinale. Mida nõrgemana väljub Venemaa sõjast, seda vähem suudab nende koostöö mõjutada globaalseid trende ning Hiina võib oma välispoliitika strateegiat hakata ümber kujundama. Hiina ainuke selge lähiaja huvi on kontrolli saavutamine Taiwani üle. Eriti suur probleem on selles kontekstis Venemaa relvatööstuse häving sõjas Ukrainaga, mis kindlasti sunnib Hiinat võimaliku sõjakäigu riske Taiwani vastu põhjalikult ümber hindama. Ukraina sõda võib Venemaa kaotuse korral viia Venemaa-Hiina strateegilise koostöö aastateks madalseisu.

Lisaks määravad tuleviku maailmakorralduse riikide võime luua vabakaubanduslepingute süsteeme, investeringud tehnoloogiasse ja haridusse ning suhted Vaikse ookeani ja India ookeani piirkonna riikidega.

1.6. Monika Reinem. Lääneriikide muutunud hoiakud ja ootused Hiina suhtes

Venemaa-Ukraina sõja taustal on nii Venemaalt kui ka Hiinast lähtuvad ohud lääne avalikkusele kristalliseerunud.

Veel mõni aasta tagasi ei tahtud Eestis kuulda Hiinast kui ohust, sest see oleks eeldanud ressursside liigutamist Venemaa teemadelt eemale. Läänes, sh Eestis oldi Hiinat harjutud pidama äri suurvõimaluseks. 2001. aastal võeti Hiina WTO-sse eeldusel, et organisatsiooni reegleid tunnustades kohustub Hiina juurutama vabaturu põhimõtteid. Sellest mõtteviisist lahti laskmine ei ole tulnud kergelt.

Hiina sõjaväe kiire moderniseerimine ning kunstsarte rajamine Lõuna-Hiina merre ja nende militariseerimine Euroopat veel ei äratanud. Trumpi administratsiooni ajal kujunes EL-is mentaliteet, et ei olda USA ega Hiinaga koos, vaid n-ö kahe suure vahel. Tihti ei antud endale aru, et võrreldes Hiinaga ei erine EL-i riigid USA-st ei ühiskonnakorralduse ega majanduse toimimise poolest. 2020. aasta lõpus EL-i ja Hiina vahel sõlmitud investeringute kaitse leping oli kantud sellest mõtteviisist.

2019. aasta märtsis tuli EL välja Hiina strateegiaga,³ mis sätestas, et Hiina on meile ühtaegu partner (nt inimõigused, tuumadesarmeerimine, kliima), konkurent (äri) kui ka strateegiline rivaal. Viimane tekitas palju vastukaja nii EL-is kui Hiinas.

Otsustavaks teguriks Hiina võtmisel rivaalina said majandusteemad. Esiteks BRI projektid, mis tõid Euroopasse Hiina tööjõudu, materjale ja reegleid; Hiina kontrolli alla läksid olulised sadamad, lennuväljad jm taristuprojektid. Teiseks tehnoloogiafirmade ülevõtmine. 2017. aastal andis Hiina Kommunistlik Partei suunise müüa väljaspool Hiinat maha „mittestrateegilised“ ettevõtted (kasiinod, jalgpalliklubid, Hollywoodi filmitööstusega seotud firmad jne) ning investeerida olulistesse taristu- ja tehnoloogiaprojektidesse. See areng tekitas lääneriikides riigikaitse ja sõjalise mobiilsusega seotud küsimusi.

Lõpuks tõdeti ka EL-is, et põhimõtte *Wandel durch Handel* Hiinat ei muuda, vaid, vastu-pidi, tuleb muuta ennast, et kaitsta vabaturu ja ausa konkurentsi toimimist. EL hakkas rakendama meetmeid: (1) ekspordi kontrolli tihendamine, et piirata tehnoloogiate ja intellektuaalse omandi väärkasutamist Hiinas; (2) investeringute sõelumise mehhanismi loomine; (3) Hiina tehnoloogiast (sh 5G) loobumine riigi toimepidevuse seisuko-hast olulistes valdkondades, mis eeldab ka riigihangete põhimõtete muutmist, lisades kaalutluskohaks julgeolekumõõtmel; (4) tarneahelate jätkusuutlikkuse tagamine ja strateegilise sõltuvuse vähendamine.

Eestis on siseriiklikult rakendatud mitmeid meetmeid; investeringute sõelumise mehhanism on hetkel veel menetlemisel. Võimalikult kiiresti oleks vajalik alustada riigihangete korra muutmisega.

EL-i tasemel on strateegias märgitud partnerlusteemad muutunud üha sisutühjemaks ning liikunud rivaalitsemissel lahtrisse. Investeringute kaitse leping on külmutatud ja ratifitseerimata EL-Hiina vastastikuse sanktsioneerimise tõttu seoses inimõiguste rik-kumistega Xinjiangis.

Majanduslikult süveneb nn lahtiaakimine, st lääne firmad viivad oma ärisid Hiinast välja, vältimaks Hiina poliitilist turgu. Samuti on Hiina tööstussektori palgatase muu-tunud nii kõrgeks, et tootmine eelistatakse viia nt ASEAN-i maadesse või Euroopasse tagasi. Ühiskondliku teadlikkuse tõusuga väheneb ühtlasi huvigruppide surve hoida Hiinaga häid suhteid.

Järsku muutusi suhetes Hiinaga võib tuua Taiwani ülevõtmine sõjalisel teel. On tõe-näoline, et sõja kulg Ukrainas on Hiinat Taiwani osas ettevaatlikumaks muutnud. Lääne, eriti Euroopa väga kiire ja ühtne reaktsioon oli Hiina jaoks ootamatu. Riigi

³ EU-China – A strategic outlook (Euroopa Komisjon, 2019).

senine veendumus, et demokraatiad on ebaefektiivsed, aeglased ja otsustusvõime- tud, eriti, kui asi puudutab majanduslikku riski, lükati ümber. Lisaks on Vene relvade kehv kvaliteet ja allajäämine lääne relvadele Hiinale halb üllatus, kuna Hiina armee põhineb Vene relvastandardil.

Meie soov Aasias pingeid maha võtta on arusaadav. Samas ei saa unustada, et Vene- maa ja Hiina on põhimõtteliselt sarnaselt toimivad riigid, kellega suheldes oma posit- sioonidest taganemine ei ole diplomaatiline vastutulelikkus, vaid nõrkuse märk.

ANDRES HERKEL

Ajaleht Postimees, arvamustoimetaja

E-post: andres.herkel@gmail.com

Andres Herkel omandas doktorikraadi (PhD) Tartu Ülikooli kultuuriteaduste insti- tuudis 2022. aastal. Ta on olnud Riigikogu mitme koosseisu liige ning Euroopa Par- lamentaarse Assamblee Aserbaidžaani ja Valgevene raportöör.

URMAS HÖBEPAPPEL

Tartu Ülikooli Aasia keskus, analüütik

E-post: urmas.hobepappel@gmail.com

Urmast Hõbepappel omandas magistrikraadi Tartu Ülikooli usuteaduskonnas 2008. aastal ning lõpetas 2011. aastal Lundi Ülikooli Ida- ja Kagu-Aasia uuringute magist- rantuuri. Praegu on ta TÜ Johan Skytte instituudi doktorant. Tema uurimisteemad on poliitiline mõttelugu, rahvuslik identiteet, Aasia kultuuride ajalugu ning Hiina RV ühiskond ja poliitika. Urmast annab loenguid Hiina poliitikast, Aasia ja Lähis-Ida tsivilisatsioonide ajaloost ning piirkonnauuringute teooriast.

FRANK JÜRIS

Eesti Välispoliitika Instituut, teadur

E-post: frank.juris@icds.ee

Frank Jüris omandas esimese magistrikraadi Tartu Ülikooli usuteaduskonnas 2015. aastal ja teise Taiwani Riiklikus Chengchi Ülikoolis 2017. aastal Aasia ja Vaikse ookeani regiooni uuringute alal. Tema uurimisteemaks on Hiina RV mõjutustege- vus ja Venemaa-Hiina suhted.

LESLIE LEINO

Tallinna Ülikool, Aasia uuringute külalisteadur

E-post: lesliel83@hotmail.com

Leslie Leino on lõpetanud Tallinna Ülikooli Aasia uuringute erialal, õppinud ja töötanud üle 10 aasta Hiina Rahvavabariigis. Tegutseb analüütiku ja ettevõtluskonsultandina. Tema peamised uurimisteemad on Hiina ajakirjandus ja Hiina mõjutustegevus. Raamatu „Minu Hiina“ (2014) autor.

MÄRT LÄÄNEMETS

Sisekaitseakadeemia, sisejulgeoleku instituudi teadur

E-post: mart.laanemets@sisekaitse.ee

Märt Läänemets omandas doktorikraadi (PhD) ajaloos Tartu Ülikoolis 2009. aastal. Ta on töötanud samas teaduri ja õppejõuna, olnud mitmete uurimisprojektide juht ning uute õppekavade arendaja. Läänemetsa uurimisvaldkonnad on Hiina kultuur ja ajalugu ning Hiina tänapäeva poliitika ja mõjutustegevus. Ta on avaldanud üle 50 teaduspublikatsiooni ning hulgaliselt publitsistikat ja tõlkeid ning olnud mitmekümne erialaraamatu toimetaja.

MONIKA REINEM

Välisministeerium, nõunik

E-post: monika.reinem@mfa.ee

Monika Reinem omandas doktorikraadi (PhD) politoloogias Jaapani Tsukuba Ülikoolis 2008. aastal. Ta on töötanud Välisministeeriumis poliitika planeerimise osakonnas, keskendudes peamiselt Aasia ja kitsamalt Hiina teemadele. Ta on aidanud välja töötada tehnoloogia usaldusväarsuse kontrolli ja investeringute sõelumise mehhanismi õiguskorda. Varem töötanud Kaitseministeeriumis, USA mõttekojas CSIS, Jaapani parlamendiliikme Taro Kono büroos ja Jaapani LDP rahvusvaheliste suhete osakonnas.

RAINER SAKS

E-post: rainer.saks@cybexer.com

Rainer Saks on ettevõtte Cybexer Technologies juhatuse liige. Töötanud 20 aastat Eesti riigiametites erinevatel kohtadel, tegelenud sellest tulenevalt Eesti julgeoleku ohtude ja väljakutsetega.

KASUTATUD ALLIKAD

- Euroopa Komisjon, 2019. EU-China – A strategic outlook. *European Commission and HR/VP contribution to the European Council*, March 12, 2019. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf> [Kasutatud 26.10.2022].
- Höbepappel, U., 2022. Hiinlased kardavad nii Venemaa kaotust kui ka võitu. *Postimees*, 20.10.2022. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://arvamus.postimees.ee/7631003/urmas-hobepappel-hiinlased-kardavad-nii-venemaa-kaotust-kui-ka-voitu> [Kasutatud 26.10.2022].
- Jüris, F., 2020. Arctic Connect ja digitaalne Siiditee Arktikas. *Riigikogu Toimetised*, 41, lk 145–162. [Võrgumaterjal] Leitav: https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2020/06/41_145-162-arctic-connect.pdf [Kasutatud 26.10.2022].
- Jüris, F., 2022. Sino-Russian Scientific Cooperation in the Arctic: From Deep Sea to Deep Space. Rmt: S. Kirchberger, S. Sinjen, N. Wörmer, toim-d. *Russia-China Relations. Global Power Shift*. Cham: Springer, pp. 185–202. [Võrgumaterjal] Leitav: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-97012-3_10 [Kasutatud 26.10.2022].